

“Ik vraag me af...”

De stichting “Ik vraag me af...” is in 2014 in het leven geroepen en heeft als doelstelling om voor alle in Eibergen geboren Joodse oorlogsslachtoffers een plaats op het gemeentelijk herdenkingsmonument te krijgen.

Wij zien het als taak om deze doelstelling te verwezenlijken d.m.v. het meewerken aan archiefonderzoek, lezingen, educatie, folderverspreiding en het publiceren van artikelen. Het bestuur bestaat sinds 2014 uit 3 personen en een adviseur. Deze adviseur heeft geen stemrecht en wil op de achtergrond blijven. Leden van het bestuur:

- Leonie Holweg, voorzitter
- Ans de Groot-Sevenhuijsen, secretaris
- Bert Smeenk, penningmeester

Adres secretariaat:
Korenbloemstraat 17 * 7151 GD Eibergen *
0545-472198 *

Mail: info@stichtingikvraagmeaf.nl

Facebook:

www.facebook.com/stichtingikvraagmeaf/

Organisatie

Beleidsplan

De organisatie heeft in de aanloop naar 2014 het volgende beleidsplan ontwikkeld:

*De in Eibergen geboren Joodse slachtoffers die niet op het monument staan, achterhalen d.m.v. archiefonderzoek en hen een plaats te geven op het herdenkingsmonument in Eibergen. *Dit doel is in 2016 gerealiseerd o.a. met dank aan de gemeente.*

* Het geven van gastlessen over de oorlog in Eibergen aan de basisscholen (groep 7 en 8) en aan de onderbouw van de middelbare scholen

*Kranslegging bij het monument in Eibergen
(Foto: Jahra Esser)*

- * Het geven van lezingen over de “vergeten” Joodse slachtoffers van Eibergen aan een breed publiek.
- * Het in stand houden van het Joodse gedachtengoed van Eibergen door middel van tentoonstellingen en het verzamelen van fotomateriaal.
- * Het uitnodigen van gastsprekers
- * Het realiseren van een website
- * Het werven van donateurs
- * Het doen van onderzoek naar WO II in Eibergen in de ruimste zin van het woord en verslaggeving hiervan in publicaties

Financieel

Inkomsten worden verkregen uit donaties en subsidies. Het werven van donateurs is gestart na de presentatie van het boek “Ik vraag me af...” op 13 april 2014. Er wordt voor het geven van een gastles en het uitlenen van een leskist een kleine vergoeding gevraagd.

De donateurs vormen de basis die de stichting financieel draaiende houdt.

Verder komt de winst die Bert Smeenk maakt op de boeken over dit onderwerp ten goede van de stichting.

Donateurs

Aan de donateurs wordt een financiële

“Ik vraag me af...”

bijdrage gevraagd; er is geen minimum aan verbonden. De donateurs worden door middel van deze nieuwsbrief al dan niet digitaal op de hoogte gehouden van de activiteiten van de stichting.

Activiteiten

We benaderen scholen om daar gastlessen te verzorgen of op verzoek een lesprogramma met leskist te leveren.

Geprobeerd wordt om een boek of boeken reeks te maken over het Joodse leven in Eibergen aan de hand van foto's over de periode na 1900 tot heden.

Facebook

De facebook site van de Stichting “Ik vraag me af...” is op advies van een computer deskundige omgezet naar een “goede doelen” site, we zijn tenslotte ook geen persoon maar een stichting of instelling. Resultaat is dat we meer dan 520 personen hebben die onze facebook pagina waarderen en “liken”.

Website

Het grootste probleem het afgelopen jaar waren de kosten voor het onderhouden en behouden van de website in aanbouw. We hebben het geld voor de bouw en het onderhoud van een website veilig kunnen stellen. De website is in aanbouw. We gaan er vanuit dat we midden of eind 2018 de website officieel in gebruik kunnen nemen.

Kranslegging 4 mei 2017

Dank aan het echtpaar Heeren

De Tubantia van woensdag 3 mei 2017 schreef hier al een bericht over: Jarenlang zorgde het echtpaar Heeren voor de kranslegging namens de Joodse gemeenschap. Eerst alleen en later samen met mevrouw Bep Dormits-Menco. Zij benaderden de Stichting “Ik vraag me af...” of wij dit wilden overnemen. Ze wilden graag een waardige opvolger hebben, die garant kon staan dat de kranslegging voor de vermoorde Joodse inwoners door kon gaan. Ze hebben

Bert Smeenk benaderd en die heeft het direct in het bestuur aan de orde gesteld. Het was snel akkoord.

Donderdag 4 mei 2017 heeft de Stichting de taak overgenomen. Samen met Bep hebben we voor het eerst de kranslegging namens de Joodse gemeenschap naast de Krans wie we leggen namens de Stichting.

De taak van het echtpaar Heeren is volbracht, zoals de krant schreef in de titel.

Als Stichting willen we samen met Bep Dormits-Menco de familie Heeren nogmaals bedanken voor hun jarenlange inzet voor deze kranslegging.

Boekpresentatie & tentoonstelling Jöddenbulten

Zondag 3 september 't Vunderink

Stichting “Ik vraag me af...” en video/fotograaf Jahra Esser hebben de handen ineen geslagen voor de uitgave van het boek Jöddenbulten - een Joodse begraafplaats in Eibergen.

De boekpresentatie vond plaats bij 't Vunderink met onder meer speciale gasten als wethouder Joke Pot, die onze stichting al een tijd steunt en Eduard Huisman van het NIK, zonder wie dit boek nooit tot stand was gekomen.

Boek “Jöddenbulten een Joodse begraafplaats in Eibergen”
Te koop bijboekhandel Gellekink voor €7,50

“Ik vraag me af...”

Na de boekpresentatie was er de gelegenheid om de Joodse begraafplaats te bezoeken en de fototentoonstelling met o.a. foto's van Jahra Esser van de begraafplaats te bekijken. De tentoonstelling liep tot en met 24 september en was geopend op zaterdag en zondag middag

Omroep Gelderland

Het feit dat er een boek uit kwam over de Jöddenbulten bleef niet onopgemerkt bij Omroep Gelderland.

Verslaggeefster Lonneke Gerritsen deed verslag op de Joodse begraafplaats naar aanleiding van de boekuitreiking. Bert Smeenk vertelde over de 52 graven en over de mensen die daar begraven waren en waar ze gewoond hebben. Het filmpje is nog te zien bij www.omroepgelderland.nl of Google op Omroep Gelderland “Joodse begraafplaats Eibergen”.

Omdat er weinig of geen Joodse gezinnen meer in Eibergen zijn, is dit document belangrijk voor de geschiedenis over een eens zo bloeiende gemeenschap die deel uit maakte van een groter geheel, het dorp Eibergen. Verder is er niets meer dat herinnert aan de Joodse gemeente in het dorp. De synagoge werd in de jaren zestig al afgebroken. Na deze opname heeft Lonneke opnames gemaakt bij mevrouw Dormits-Menco thuis. Dit vanwege het feit dat haar opa en oma liggen begraven op deze begraafplaats. Zij zijn omgekomen bij een bombardement op 22 juni 1940 in Eibergen. Zij vertelde nog hoeveel impact het op haar leven heeft gehad.

Wandelen voor de vrede

Op dinsdagmorgen 29 augustus kwam de vraag van de Gemeente Berkelland of Bert Smeenk bij het leggen van bloemen wilde zijn op *diezelfde middag* bij het herdenkingsmonument aan de Burg. Wilhelmweg in Eibergen. De heer Helmut Eichmann, een man van 67, had zich voorgenomen om een voettocht te maken van Bad Pyrmont naar partner

Mei 2018

*Bezoek familie Herschel aan het Hoonersbos
(Foto: Willemien Beusink)*

gemeente Heemstede. In iedere plaats met een herdenkingsmonument die hij aan doet, wil hij bloemen leggen.

Na een spoedoverleg met de Stichting, waar Bert verantwoording wil af leggen voor dit soort beslissingen, en natuurlijk overleg op het werk, ging Bert akkoord.

Bert en Helmut hebben na het bloemen leggen een bezoek gebracht aan de Joodse begraafplaats. De volgende dag vervolgde Helmut zijn wandeling richting Barchem.

Familie Herschel bezoekt Hoonersbos

Half oktober 2017 vroegen Joanne en Dominic Herschel of Bert Smeenk ze nog een keer weer wilden rondleiden door Eibergen. Twee jaar daarvoor was het door tijdgebrek niet mogelijk om alles te bezoeken.

Deze keer konden we, bij hoge uitzondering, een bezoek brengen aan het “Hol van het Assinkbos”. Een schuilplaats voor onderduikers in WOII. De naam is eigenlijk het Hoonersbos, maar het staat in de boeken vaak beschreven als het Assinkbos. Van het hol is niets meer te vinden: een Davidsster herinnert nog aan de plaats waar ongeveer het hol was.

De heer Bernard Rouffaer, de huidige eigenaar van de grond, hield een emotionele toespraak in het Engels. Vervolgens vertelde de heer Wim Kemink, die als buurjongen daar veel had meegemaakt, zijn deel van het verhaal. Door verraad van een Eibergenaar zijn de nazi's deze onderduikplek op het spoor

“Ik vraag me af...”

gekomen. Alle 22 aanwezige Joodse onderduikers zijn opgepakt, afgevoerd en vermoord in de concentratiekampen. Een deel van deze mensen was familie van Dominic en Joanne. De middag werd afgesloten met een kort bezoek aan de Joodse begraafplaats en de uitbreiding van het herdenkingsmonument

Wandelingen

In de afgelopen periode zijn er veel rondleidingen geweest op de Joodse begraafplaats onder leiding van Bert. Het is goed om te merken dat de belangstelling voor de rondleidingen groeit. De Stichting kondigt ze aan op sociale media als Facebook. Het afgelopen jaar leidde dat tot zoveel aanmeldingen dat Bert meer rondleidingen heeft gegeven dan oorspronkelijk de bedoeling was. Ook waren er dit jaar minstens vijf ad hoc aanvragen voor rondleidingen, die vaak op de vrijdagochtenden plaatsvonden en Bert heeft enkele foto's van de begraafplaats laten zien. Naast bezoeken tijdens de Open Monumentendagen, bij de presentatie van het boek begin september en verschillende “losse” wandelingen afgelopen jaar, was er ook een bezoek van groep 7 en 8 van basisschool Het Sterrenpalet. Dit kwam voort uit een eerder bezoek van Bert aan de school waarin hij uitleg gaf over de Joodse historie van Eibergen. Het is goed om te merken dat er vanuit de scholen beginnende belangstelling is voor de verdwenen Joodse gemeenschap van het dorp. Mogelijk dat deze voorlichting in de toekomst verder uitgebreid kan worden door middel van bijvoorbeeld schoolprojecten omtrent de Tweede Wereldoorlog.

Marke Mallem organiseerde op zaterdag 16 september een programma rond de Marke. Uitleg over de Jöddenbulten kon daar natuurlijk niet ontbreken. Vanwege sabbath kon men de begraafplaats niet op, maar Bert heeft onder grote belangstelling (drie groepen!) het verhaal gedaan buiten het hek. Ook kreeg de Stichting een uitnodiging van het mannenkoor van de Mattheusparochie om

uitleg te geven over de Stichting en over de Joodse gemeenschap van Eibergen met daarop aansluitend een wandeling naar en rondleiding over de begraafplaats. Kortom: volop belangstelling voor de Jöddenbulten.

Toekomstige projecten

Filmproject met werknaam “Oral history”

In de nieuwsbrief van vorig jaar hebben we het al genoemd. We willen zogenoemde “getuigenverslagen” opnemen van mensen in oorlogstijd.

Dit idee bestaat al sinds het ontstaan van onze stichting. Om te starten met het project hebben we financiering nodig. Er staat inmiddels een subsidie aanvraag open. We hebben goede hoop dat we dit jaar kunnen starten.

Stolpersteine-project

De Stichting “Ik vraag me af” is van plan in Eibergen Stolpersteine te gaan plaatsen voor de woningen van de van hier weggevoerde bewoners die in de concentratiekampen zijn vermoord.

Daarvoor zijn de gegevens verzameld:

Uit het 1e boekje van Bert Smeenk “Ik vraag me af” en uit informatie van familie van de slachtoffers en van het Joods Historisch Monument, JHM.

Het gaat om 13 Stolpersteine in het centrum van Eibergen. De Gemeente heeft ons toestemming gegeven en medewerking aangeboden.

De huidige bewoners/ eigenaars van de huizen waar de stenen gelegd gaan worden zijn geïnformeerd en hebben geen bezwaar.

We hebben het plan aangeboden aan Gunter Demnig en hem gevraagd de stenen te komen leggen.

We staan op de lijst en de verwachting is dat we zondag 14 oktober 2018 aan de beurt zijn.

Voor de financiering van de Stolpersteine, die 120 euro per stuk kosten, komen bijdragen van familieleden, mensen met belangstelling voor

“Ik vraag me af...”

het Joodse leven in Eibergen en van een gulle gever die onbekend wenst te blijven. We bedanken allen die een bijdrage hebben aangeboden.

Wat zijn Stolpersteine?

“Stolpersteine” is een project van de Duitse kunstenaar Gunter Demnig (1947, Berlijn). Het zijn stenen van 10x10 cm met daarop een messing plaatje waarin de naam, geboortedatum, deportatiedatum en plaats en datum van overlijden staan van de slachtoffers. Bovenin staat de toevoeging: “Hier woonde”. De stenen liggen vlak in de straat, voor het woonhuis vanwaar de mensen zijn weggevoerd, maar vallen op door hun kleur en de weerkaatsing van het licht. Als voorbijganger wordt je blik ernaar toe getrokken. Je wordt uitgenodigd om stil te staan en de informatie op de steen te lezen. Het struikelen is dus niet letterlijk, maar symbolisch. Het is de bedoeling dat op deze wijze de geschiedenis van de weggevoerde en vermoorde slachtoffers kan worden gelezen. Immers: Een mens is pas vergeten als men zijn naam niet meer kent. Dit project wordt verzorgd door Ans de Groot en Willemien Beusink.

*Een Stolperstein gelegd in Groenlo
(Foto: Willemien Beusink)*